

¡Vi kan protestera!

En fallstudie om proteströstning i Spanien

Abstract

In the Spanish general elections in 2015 two new parties received 34,6 percent of the Spanish voters support. One of them was the left wing populist party Podemos that got over 20 percent. The key factor for this success on an individual level were the citizens dissatisfaction with the political crisis, the corruption and the economic crises.

In this thesis I am analyze this factors between the date for the election until today. The result is that the factors have changed a little bit while the opinion support for Podemos has fallen.

Key words: Protest voting, voting behaviour, populism, Spanish election.

Antalet ord: 8367.

Antalet sidor: 37.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund	7
1.1.1	Från tvåpartisystem till flerpartisystem	7
1.1.2	Den ekonomiska krisen	7
1.1.3	Korruptionsskandaler i Spanien	8
1.1.4	Politisk kris i Spanien	9
1.1.5	Podemos	9
1.2	Syfte & Frågeställning	11
1.2.1	Disposition	11
2	Tidigare forskning & Teori	13
2.1	Proteströstning & Populism	13
2.2	Att definiera proteströstning	15
2.3	Att definiera populism	16
2.4	Att definiera korruption	17
2.5	Att definiera ekonomisk röstning	17
2.6	Teoretiskt ramverk	17
2.6.1	Politiskt missnöje som grund till protest	18
2.6.2	Ekonomiskt missnöje som grund till protest	19
2.6.3	Korruption som grund till protest	20
2.7	Hypoteser & förväntningar	21
3	Metod	22
3.1	Val av metod	22
3.2	Material & urval	23
3.3	Variabler & operationaliseringar	24
3.4	Kritik av metodavsnitt	25
4	Analys & Resultat	26

4.1	Variabel 1: Ekonomiskt missnöje.....	26
4.2	Variabel 2: Korruption.....	28
4.3	Variabel 3: Politisk missnöje.....	30
4.4	Beroende variabel: Proteströster.....	33
5	Slutsatser & diskussion	35
6	Referenser.....	37

1. Inledning

I det allmänna spanska valet 2015 fick två nya partier stort nationellt stöd. Dels det vänsterradikala populistpartiet Podemos, dels Ciudadanos som beskrivs som ett mitten alternativt ett mitten-högerparti (Orriols, Cordero 2016). Att dessa två partier fick ett brett allmänt stöd betydde att Spaniens historiska tvåpartisystem var över. De partier som dominerat partisystemet sedan Spanien blev en demokrati 1978 är det socialdemokratiska Partido Socialista Obrero Español, förkortat PSOE, samt det konservativa högerpartiet Partido Popular.

Ett stort antal studier har gjorts på vad som karaktäriserar och särskiljer de två nya partierna Podemos och Ciudadanos, färre studier har gjorts på de spanska medborgarnas väljarbeteende på individnivå och vilka faktorer som banade väg för partiernas framgång.

Några som har studerat faktorerna bakom Podemos och Ciudadanos stora framgångar i valet 2015 ur ett väljarperspektiv på individnivå är de spanska forskarna Lluís Orriols och Guillermo Cordero (Orriols, Cordero 2016). De kommer i sin studie fram till att den *politiska krisen* samt *korruption* var de två huvudsakliga nyckelfaktorer som utgjorde att 34,6 procent av väljarna valde att lägga sin röst på något av dessa partier.

I synnerhet var det väljarna till Podemos som hade en hög grad av politiskt missnöje och artikelförfattarnas slutsats var att många av partiets röster kom som en effekt av protest mot de två etablerade partierna. De kommer också fram till en slutsats om att ekonomisk röstning inträffade under valet 2015, men att den faktorn främst gynnade de redan etablerade partierna (Orriols, Cordero 2016).

Teorin att politiskt missnöje och ett allt lägre förtroende för politiken hos medborgare i ett land bidrar till framgång för populistiska partier är välkänd, så pass välkänd att populistiska partier ofta kallas för protestpartier (Dalton, Weldon 2005).

Några som för denna teori är Russell J Dalton och Steven Weldon. De har i sin studie kommit fram till att ett lägre politiskt förtroende för etablerade partier i ett partisystem, likt PSOE och Partido Popular, leder till framgång för högerpopulistiska partier. Däremot gynnas enbart vänsterpopulistiska partier likt Podemos om ett högerpopulistiskt parti inte finns i partisystemet. Denna teori stärks i fallet Spanien då inget högerpopulistiskt parti har brett stöd

även om det högerradikala och populistiska partiet Vox har växt under det senaste året (Dalton, Weldon 2005).

Teorin att det finns en koppling mellan graden av politiskt missnöje och val på ett populistiskt parti utmanas dock av bland annat Van Der Brug, Fennema & Tillie som har en teori att det mer är av ideologisk tillhörighet snarare än en protest som väljare tenderar att rösta på ett populistiskt parti (Van der Brug, Fennema, Tillie 2005).

Den mest framstående teorin om ideologisk röstning är *Spatial theory* av Anthony Downs från 1957, som säger att partier försöker röstmaximera genom att anpassa åsikter och ståndpunkter mot den politiska mitten (Down 1957). Om Van der Brug, Fenneman och Tillies teori om ideologisk tillhörighet är den huvudsakliga förklaringen till varför väljare röstar på vänsterpopulistiska partier så tyder det på en större efterfrågan på Podemos vänsterpolitik och att de socialdemokratiska PSOE som historiskt sätt brukar motsvara de som efterfrågar en vänsterpolitik har gått för långt in i den politiska mitten på en höger-vänsterskala.

Denna uppsats ämnar fokusera på de faktorer som Orriols och Cordero kom fram till i sin studie om valet 2015, men under en annan tidsperiod. Denna tid är från valet i december 2015 fram till november 2018. Jag är intresserad av huruvida teorier om missnöje som katalysator till populistiska partiers framgång stämmer tillsammans med Orriols och Corderos förklaringsfaktorer inför valet 2015. Eller om Podemos framgång snarare handlar om att de spanska väljarna efterfrågar vänsterpolitik, och därmed stärker Van der Brug, Fennema & Tillies teori om att populistiska väljare röstar mer av ideologiska skäl än i protest mot de etablerade. (Van der Brug, Fennema, Tillie 2005).

Genom att fokusera på Spanien och Podemos kan jag få svar på min frågeställning och samtidigt fylla en teoretisk lucka då det inte finns några befintliga vetenskapliga studier på dessa faktorer under denna tidsperiod.

1.1 Bakgrund

1.1.1 Från två-partisystemet till flerpartisystem

Spanien har sedan landet blev en demokrati dominerats av två stora partier, dessa är socialdemokratiska *Partido Socialista Obrero Espanol*, PSOE samt det liberalkonservativa högerpartiet Partido Popular. De andra relevanta partierna har genom historien varit det socialliberala och europavänliga partiet *Union, progress and democracy*, UPyD, samt *Izquierda Unida*, IU som betyder ”för den enade vänstern”. Dessa partier har dock aldrig kunnat jämföra sig i storlek med PSOE och Partido Popular.

Men under valet 2015 kollapsade Spaniens historiska tvåpartisystem när Podemos och Ciudadanos fick så mycket som 34,6 procent av de spanska väljarna tillsammans. Förutom att PSOE och Partido Popular förlorade många väljare till de två uppstickarna så förlorade även UPyD och IU ett stort antal väljare under valet 2015. (Orriols, Cordero 2016). Eftersom de två nya partierna fick 34,6 procent tillsammans ser man valåret 2015 som det år Spanien gick från ett tvåpartisystem vidare till ett flerpartisystem där kompromiss och koalitioner blir allt viktigare för att behålla eller ta över makten.

1.1.2 Den ekonomiska krisen i Spanien

Precis som andra europeiska länder drabbades Spanien drabbades hårt av den ekonomiska krisen 2008 till följd av bostadsbubblan. Arbetslösheten ökade markant från den tidigare siffran 11,3 procent till hela 24,8 och problemet anses än idag vara den i särklass största i landet bland de spanska medborgarna (CIS).

Precis som i andra europeiska länder som drabbades hårt genomfördes en rad dramatiska åtstrammingsåtgärder från den spanska regeringen vilket i sin tur skapade folkliga protester, bland annat de protester som går under namnet *15-M Movement* och *Los Indignados* som startade 15 maj 2011 i Madrid. Demonstranterna protesterade mot den spanska regeringens åtstrammingspolitik som de menade hotade välfärden i landet, vidare protesterade de mot den

utbredda politiska korrruptionen och bankväsendet. Vad de ville uppnå med demonstrationerna var en inkluderande och deltagande demokrati och ett nytt valsystem. Mellan 2009 och 2010 ökade antalet demonstrationer i hela Spanien från 10 000 till 25 000, de flesta kom att handla om arbete, välfärd och ekonomiskt missnöje (Orriols, Cordero).

2012 var den ekonomiska situationen så pass dålig så Spanien var i behov av ett krislån från EU till banksektorn. Från 2014 har viss återhämtning skett i det totala antalet arbetslösa trots ett osäkert politiskt läge, men som vi var inne på tidigare är arbetslösheten fortfarande den största anledningen till missnöje med i samhällsfrågorna för de spanska medborgarna.

(Utrikespolitiska institutet 2017)/(CIS).

Samtidigt som missnöjet växte i stora delar av Europa inträffade stora förändringar och skiftningar i de olika partisystemen till följd av den ekonomiska krisen, i många system introducerades nya partier. I de flesta systemen var dessa nya partier högerpopulistiska med en stark anti-immigrationspolicy, dessa partier fick stort stöd i bland annat Frankrike, Ungern och Grekland. Till slut växte också en motpol av vänsterpopulistiska partier upp i vissa system och fick brett stöd i bland annat Spanien och Grekland.

1.1.3 Korrruptionsskandaler i Spanien

Under den ekonomiska krisen hade de spanska medborgarna inte bara tröttnat på åtstramningspolitiken och en lidande välfärd. En rad korrruptionsskandaler avslöjades också i media kopplade till den då konservativa regeringen med Partido Popular och dess ledare Mariano Rajoy (Orriols Cordero 2016).

Den utbredda korrruptionen och ett antal avslöjanden i riksmidia i landet bland ledande politiker var en stor anledning till att de folkliga protesterna *15-M Movement* och *Los Indignados* startade. Mellan januari och februari 2013 mer än dubblades medborgarnas missnöje för korrruption och bedrägeri i Centro de Investigaciones (CIS) månatliga enkätundersökningar, siffran steg från att 18 procent hade med korrruption på sin topp tre lista på upplevda problem som man är mest missnöjd och orolig för i Spanien till att 40 procent hade med det på sin lista (CIS).

Detta nådde sin absoluta topp under 2014 när hela 64 procent av de spanska medborgarna konstaterade att korrruption är ett av de allra största problemen i landet (CIS 2014). Det

regerande partiet Partido Popular drabbades hårdast av korruptionsavslöjandena men även avslöjanden kring oppositionspartiet PSOE gjordes (Orriols, Cordero 2016).

1.1.4 Politisk kris i Spanien

2011 vann Partido Popular och ledaren Mariano Rajoy det nationella valet och fick absolut majoritet i parlamentet. Men trots ett vunnet val och posten som premiärminister var Mariano Rajoy inte särskilt populär bland de spanska medborgarna. Det politiska missnöjet var under denna period stor och så mycket som 60 procent av befolkningen hade inget förtroende för Mariano Rajoy som premiärminister i Spanien. Dessutom sjönk hans värde i popularitet i CIS opinionsundersökningar kraftigt, han fick medelvärde 4,8 på popularitet på en skala där 10 var som bäst. Efter ett år vid makten hade premiärministern Mariano Rajoy blivit Spaniens mest impopulära minister någonsin, enligt opinionsundersökningar från CIS (CIS) Samtidigt hade inte oppositionspartiet PSOE den förmågan att attrahera de väljare som tappade förtroende för Partido Populars styre. Trots att båda mainstream-partierna under denna period hade ett mycket lågt förtroende från medborgarna var de två mindre partierna Izquierda Unida och UPyD inte i närheten av att splittra det historiska tvåpartisystemet.

Det politiska förtroendet var som lägst 2013 när 45 procent av de spanska medborgarna inte hade förtroende för politiska partier alls, 0 på en skala tiogradig skala, samt en tredjedel av väljarna valde att se politiska partier och politiker som två av de tre största problemen i Spanien. (CIS 2013).

1.1.5 Podemos

Podemos betyder ”vi kan” och partiet bildades inför valet till Europaparlamentet 2014 som en reaktion mot åtstramningspolitiken som följde i Spanien efter den ekonomiska krisen. Partiet skulle slå tillbaka mot politisk korruption och ojämna maktförhållanden inom EU. Podemos beskrivs som ett radikalt vänsterpopulistiskt parti. 2011-2012 lyckades demonstranterna, ur vilka Podemos är grundat i, att samla tusentals anhängare via sociala nätverk till folkliga massprotester, protesterna gick under namnet *15-M Movement* och *Los Indignados*. Partiet leds av den spanske akademikern och lektorn statsvetenskap Pablo Iglesias som för en

socialistiskt antikapitalistisk retorik med ett starkt anti-etablissemang-narrativ (Ramiro, Gomez 2015).

När Podemos bildades 2014 gjordes det av akademiker och universitetslektorer i Madrid som var politiska aktivister, några av dessa hade ett förflutet i *Izquierda Unida*, det tidigare etablerade vänsterradikala partiet i Spanien. Många av medlemmarna i Podemos hade tidigare varit aktiva demonstranter och var med i de folkliga protesterna mot åtstramningspolitiken och korruptionen i *15-M Movement* och *Los Indignados*.

Enligt Podemos själva skapades partiet i det tomrum som fanns av missnöje till följd av den ekonomiska och politiska krisen i landet, de själva skulle främja en socio-politisk förändring och de uppfattade att den redan befintliga vänstern i Spanien inte var kapabla till den förändringen (Ramiro, Gomez 2015). Enligt initiativtagaren och ledaren för Podemos Pablo Iglesias hade Spanien gått in i en systematisk kris, såväl social, ekonomisk som en politisk kris. Detta gjorde det möjligt för medborgare att börja sympatisera med en annan sorts politik, en politik för förändring.

Som vi kommer avhandla senare i denna uppsats, i teoriavsnittet, är populism ett omtvistat begrepp bland forskare på området. Men det råder i stort sett konsensus bland forskarna att den grundläggande principen för ett populistiskt parti är att bygga upp en konflikt mellan ”vi” och ”dem”. Där vi står för allmänviljan och ärlighet samt att dem står för den politiska eliten och etablissemang (Mudde 2007). Podemos definierar sig själva som den riktiga oppositionen mot mainstream-partierna och för en stark anti-elit och anti-etablissemang retorik med en socialistisk ekonomisk och socialpolitik (Ramiro, Gomez 2015). Denna anti-elit retorik skiljer sig stort mot den redan etablerade vänstern i *Izquierda Unida*.

Eftersom Podemos använder sig av denna typ av populistisk retorik så kommer jag genomgående i uppsatsen kalla Podemos för ett vänsterpopulistiskt parti (Ramiro, Gomez 2015).

1.2 Syfte & Frågeställning

Uppsatsens problemformulering är i ett förklarande syfte, med ambitionen att förklara huruvida de huvudsakliga faktorer som utgjorde proteströstningarna på Podemos 2015 har ändrats sedan valet och därefter undersöka huruvida dessa korrelerar med Podemos väljarstöd i opinionen. Populistiska partier avfärdas ofta som ett tecken på politiskt missnöjda medborgare, detta betyder att de flesta väljare röstar på det populistiska partiet i protest vilket skulle stödja Dalton och Weldon (Dalton, Weldon 2007). Uppsatsen är delvis teoriprovande då jag testar olika teorier kopplade till ekonomiskt missnöje, politiskt missnöje samt korruption som grund på proteströstning och stöd för populistiska Podemos.

Ett delsyfte i min studie är att undersöka hur länge ett protestparti kan överleva och inneha ett stort nationellt stöd. Om det politiska missnöjet, ekonomiska missnöjet samt missnöje med korruptionen ligger på samma nivå eller har ökat samtidigt som Podemos opinionssiffror har sjunkit kan det betyda att några av de etablerade partierna har flyttat policyposition för att locka tillbaka Podemos väljare ideologiskt (Down 1957),

Den frågeställningen som uppsatsen bygger på är av empirisk karaktär och lyder följande:

- *I vilken grad har de faktorer som utgjorde proteströsterna på Podemos i valet 2015 ändrats och hur korreleras det resultatet med Podemos opinionssiffror mellan perioden 2016-2018?*

1.2.1 Disposition

Uppsatsens andra kapitel kommer presentera tidigare forskning på ämnet proteströstning och populism. Avsnittet kommer fokusera på den tidigare forskning som finns allmänt inom forskningsområdet samt de vetenskapliga studier som gjorts om ämnet i Spanien kopplat till valet 2015. Detta kommer i samma avsnitt följas av definitioner för att sedan komma in på det teoretiska ramverk som jag använder mig av i uppsatsen kopplade till de faktorer jag ämnar undersöka i studien.

Sedan följer mina val av analysmetod samt de faktorer som variabler jag ska redogöra i analysen. I mitt avsnitt analys och resultat presenterar jag med hjälp av grafiska modeller hur utvecklingen på varje oberoende variabel har varit över den avsedda perioden som uppsatsen ämnar pröva. Uppsatsen avslutas med en slutsats och diskussionsdel där jag även kommer fokusera på förslag på vidare forskning.

2. Tidigare forskning & Teori

2.1 Proteströstning och populism

Forskningsfältet när det kommer till väljarbeteende på individnivå som röstar i protest mot andra etablerade partier på ett populistiskt parti har ökat i takt med att de partier som klassificeras som populistiska har ökat i europeiska partisystem. Även fast de flesta studier handlar om högerpopulism så finns även forskning om vänsterpopulism men då främst utifrån ett partiperspektiv. Forskning utifrån väljarbeteende på individnivå kopplad till vänsterpopulistiska partier är relativt begränsad. Populistiska partier, oavsett om det är högerpopulism eller vänsterpopulism delar samma narrativ och retorik kring att dela in befolkningen i två homogena grupper. Dels ”vi” som står för allmänviljan dels ”dem” som är den korrupta politiska eliten (Mudde 2007). Med anledning av detta anser jag att det är relevant att använda sig av tidigare forskning och teorier som inte enbart berör vänsterpopulism utan även högerpopulism.

Pippa Norris är en framstående forskare inom ämnet proteströstning. Han har i sina studier presenterat tre orsaker till att väljare röstar som avvisande mot andra partier. Norris har kommit fram till att svag ekonomi och brister i välfärden kombinerat med en generös invandringspolitik leder missnöje och minskat förtroende för de ledande. En annan faktor menar han är graden av social tillit mellan människor. Den tredje orsaken menar han är lågt förtroende för demokratiska institutioner, ett lågt generellt förtroende här korreleras till kris i landets politiska system och demokratin (Norris 2005).

När det gäller vänsterpopulistiska partier visar tidigare forskning att samtliga av dessa partier har ett gemensamt narrativ. Dem för en retorik där de står enade som motståndare mot de styrandes korrupktion och att de är den enade oppositionen mot det politiska etablissemanget. Studier som har gjorts som visar att medborgare i de europeiska länderna anser att politiska partier är den demokratiska institution som är mest påverkad av korrupktion. Genom att som

populistiskt parti inta en retorik enad mot problemen mot korruption är det ett effektivt sätt att attrahera väljare på enligt Dalton och Weldon (Dalton, Weldon 2007).

I studien som uppsatsen utgår från skriven av Lluís Oriols och Guillermo Cordero fokuseras på individnivå huruvida vilka faktorer som var avgörande för väljarna att överge de etablerade partierna PSOE och Partido Popular till förmån för de politiska uppstickarna Podemos och Ciudadanos. Oriols och Cordero fokuserar på valet 2015 där Spanien gick från tvåpartisystem till flerpartisystem genom att 34,6 procent av rösterna gick till Podemos och Ciudadanos.

Artikelförfattarna kommer fram till slutsatsen att ekonomisk röstning inträffade men att de främst gynnade de etablerade partierna i partisystemet. Istället var det korruptionen och den politiska krisen i landet som var de huvudsakliga skälen till väljarbeteendet bland Podemos och Ciudadanos väljare. Podemos framgång menar Oriols och Cordero var till stor del till följd av en hög grad av politiskt missnöje bland väljarna och det låga förtroende för det rådande partisystemet samt av den utbredda korruptionen från landets politiska elit (Oriols, Cordero 2016).

I en annan studie som gjordes 2017 av Luis Ramiro och Raul Gomez analyseras vilka faktorer som förklarar stödet för det nya radikala vänsterpopulistiska partiet Podemos i Spanien. Artikelförfattarna identifierar här på individnivå faktorerna bakom att väljarna stödjer Podemos i förmån för den redan etablerade radikala vänstern i Spanien, Izquierda Unida. Ramiro och Gomez kommer i sin studie fram till att Podemos väljare inte svarar på den typiska beskrivningen på en populistisk väljare, det som anses vara ”globaliseringens förlorare” (Kriesi 2012) eller till följd av ekonomiska krisen. Istället kommer Ramiro och Gomez fram till att huvudfaktorerna till Podemos väljare gentemot Izquierda Unidas snarare är en kombination mellan *protest*, *anti-mainstream* och *ouppfyllda förväntningar (politiskt missnöje)*.

Den ända skillnaden mellan de väljare som röstade på populistiska Podemos till förmån för Izquierda Unidas är att euroskeptisismen är högre bland Podemos väljare. Studien visar att Podemos väljarbas består av en kombination av högutbildade väljare med ouppfyllda förväntningar samt av väljare som proteströstar i missnöje mot den etablerade vänstern samt en kombination av den ekonomiska kris och politiska kris i landet. Genom denna väljer Podemos väljare att i protest mot både den sittande regeringen och vad de anser är en mainstream-opposition där bland annat Izquierda Unida ingår. Studien visar att den

ekonomiska krisen 2008 skapade ett utrymme för Podemos att bildas och växa genom missnöjda medborgare. De har lyckats attrahera människor utan tydlig ideologisk ståndpunkt, men även missnöjda medborgare som inte anser sig vara ideologisk vänster som Izquierda Unida. Med detta utvecklar Ramiro och Gomez de studier som gjorts om väljarbeteende och populism, där ofta högerpopulism forskas på och där det är mindre fokus på vänsterpopulistiska väljarbeteendet. Den samtida radikala vänsterpopulistiska väljaren är enligt artikelförfattarna mindre ideologiska grupper som är drabbade av någon form av kris i landet och är missnöjda med mainstream-politiken i partisystemet (Ramiro, Gomez 2017).

2.2 Att definiera proteströstning

Van der Brug (2010) delar in väljare i fyra olika kategorier: *den idealistiska väljaren* som röstar på det alternativet som ligger närmast sin egna politiska ideologi. *Den pragmatiska väljaren*, den som väljer det strategiskt bästa valet. *Plånboksväljaren* som röstar för sin egen vinnings skull och vad som är bäst för sig själv och sin situation i samhället, ofta handlar det om en materiell vinst. Och till sist *proteströstaren*, som väljer ett alternativ som ett avvisande mot andra etablerade partier (Van der Brug 2010).

Vidare beskriver Van Der Brug, Fennema och Tillie en tvådelad definition av proteströstning. Den ena definitionen är att väljaren protesterar mot de etablerade partierna genom att rösta på ett parti med anti-demokratiska syften som vill förändra det demokratiska systemet i landet. Den andra definitionen beskriver istället som att väljaren proteströstar för att visa missnöje gentemot de styrande, och vad de anser vara den politiska eliten i landet. Detta visar man genom att rösta på ett parti som för retoriken att vara något annorlunda mot de andra etablerade partierna i systemet och för förändring (Van der Brug, Fennema, Tillie 2005).

I min uppsats väljer jag att utgå från Van Der Brugs, Fennema och Tillies andra definition. Detta då jag anser att den teorin passar bättre in på mitt fall Spanien och Podemos där partiet för en populistisk retorik genom att vara en outsider och utmålar sig själva som den riktiga oppositionen. De har inte med avsikt att förändra det spanska demokratiska systemet med anti-demokratiska tillvägagångsätt som den första definitionen lyder.

2.3 Att definiera populism

Överlag är populism ett omtvistat begrepp inom forskningen. Det råder delade meningar inom forskningsfältet vad som särskiljer ett populistiskt parti från ett annat och det råder delade meningar om huruvida begreppet populism ska definieras. Den mest kända definitionen och således den definition som jag utgår från i denna uppsats kommer från den framstående forskaren Cas Mudde och beskriver populism som en tunn ideologi ”thin ideology” med avsikt att dela in folket i två stora samhällsgrupper i ett vi- och dem-tänk. Där ”vi” står för allmänviljan som står emot ”dem” som består av den korrupta eliten och det politiska etablisemanget (Mudde 2007). Detta gäller all form av populism, från nationalismens ideologier till socialistisk ideologisk populism.

Den mest framstående forskaren som studerat just vänsterpopulism är Luke March (March 2011). Det som skiljer vänsterpopulistiska partier från högerpopulistiska är att de förstnämnda inte är uttalat anti-immigration, utan fokuserar istället på sakfrågor som anti-kapitalism, anti-korruption, social rättvisa och har generellt en hög grad av euroskepticism.

Både i partiprogrammen men också sett till väljarbasen. Precis som i Cas Muddes definition delar de vänsterpopulistiska partierna in befolkningen i två grupperingar (March 2011). De riktar kritik mot vad de anser vara den politiska eliten och använder den ekonomiska krisen som bevis för konsekvensen av globaliseringens påverkan på socio-ekonomisk orättvisa (Gomez, Morales, Ramiro 2015). De ligger också i sin natur för vänsterpopulister att utmåla sig själva som den verkliga oppositionen, vilket Podemos gör när de definierar sig själva i opposition till mainstream-partierna i Spanien. De har en diskurs som är anti-etablisemanget och anti-elit med en socialistisk socio-ekonomisk politik (Ramiro, Gomez 2017).

2.4 Att definiera politisk korrption

I uppsatsen utgår jag från Transparency Internationals definition av korrption som lyder: *”korrption är att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egen eller annans vinning”*. Korrption är ett samlingsbegrepp för flertalet oegentligheter såsom givande eller tagande av muta, bedrägeri, jäv och så vidare. I en politisk kontext skulle det kunna vara att ta emot ett bidrag till sitt parti i löfte att verka för att visst politiskt beslut. Korrption minskar förtroendet för samhällets demokratiska institutioner (Transparency International).

2.5 Att definiera ekonomisk röstning

I uppsatsen utgår jag från definitionen av ekonomisk röstning som skapades av Keys studie 1964 som säger att väljarna belönar en regering i goda tider och bestraffar den i dåliga. (Martinsson, 2009).

2.6 Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt presenteras det teoretiska ramverk som ligger till grund för denna studie. Jag kommer dela in detta avsnitt med olika teoribildningar som alla berör de variabler och faktorer som jag senare kommer analysera.

De teorier som jag använder mig av i uppsatsen kopplat till politiskt missnöje och lågt förtroende för politiken som grund för proteströstning kommer från Professor Russell J. Dalton och Steven A Weldon (Dalton, Weldon 2005). Samt en teori som motsäger detta från Wouter Van Der Brug, Meindert Fennema och Jean Tillie (Van der Burg, Fennema, Tillie 2005).

Den teori som jag använder mig av gällande ekonomisk missnöje kopplat till protest kommer från Hansepeter Kriesi (Kriesi 2012) samt när det gäller kopplingen korrption och proteströstning utgår jag från teorier av Pippa Norris (Norris 2005).

Dessa teorier ger svar på de faktorer som konstaterats av Orriols och Cordero och som utgjorde den proteströstning som ägde rum i Spanien under valet 2015. Faktorerna som de spanska författarna kom fram till var just: *Lågt förtroende för politiken som orsak till proteströstning, korruption som orsak till proteströstning samt ekonomiska krisen som orsak till proteströstning.*

2.6.1 Politiskt förtroende som grund till protest

Forskarna Dalton och Weldon har kommit fram till en teori som säger att politiskt missnöje och en lägre grad av politiskt förtroende hos medborgare i ett land gynnar framgången för populistiska partier. Ibland tas detta för givet vilket leder till att populistiska partier stämplas som protestpartier. De båda framstående forskarna kommer fram till slutsatsen att väljare som röstar på ett populistiskt parti genom de allmänna valen gör det huvudsakligen som en protest mot landets politiska etablissemang.

Teorin bygger på att medborgares lägre grad av politiskt förtroende för etablerade partier främjar framgången för högerpopulistiska partier, däremot gynnas enbart vänsterpopulistiska partier i partisystem där det inte finns något högerpopulistiskt parti (Dalton, Weldon 2005) Denna teori stärks bland annat från de italienska forskarna Fabio Bordignon och Luigi Ceccarini som kommer fram till slutsatsen att populistpartier har en större förmåga att locka väljare ur flera olika håll på den ideologiska skalan (Bordignon, Ceccarini 2013). Något som de i sin tur drar slutsatsen av att fler protesterar genom att rösta på ett populistiskt parti än ett etablerat mainstream-parti.

Men det finns också teorier som utmanar Dalton & Weldons. Bland annat har teorin kring väljarbeteende utmanats av Wouter Van Der Brug, Meindert Fennema och Jean Tillies forskning som istället visar att väljare till populistiska partier inte skiljer sig i stort mot de väljare som röstar på etablerade partier i ett partisystem. De menar istället med sin teori att ideologisk tillhörighet är den huvudsakligen största faktorn som styr varför man röstar på ett populistiskt parti och motsäger sig Dalton och Weldons teori om att populistiska röster skulle handla om en protest mot de etablerade partierna (Van der Brug, Fennema, Tillie 2005).

2.6.2 Ekonomiskt missnöje som grund till protest

Då vänsterpopulistiska partier främst fokuserar på socio-ekonomisk orättvisa så går det dra en parallell mellan den ekonomiska krisen i Europa samt ett ökat stöd för vänsterpopulistiska partier (Gomez, Morales, Ramiro 2015).

Luke March har en teori att om den ekonomiska situationen inom EU försämras kan vänsterpopulistiska partiers stöd fortsätta öka i samma takt som protestkänslorna ökar (March 2011).

En forskare som studerat kring ekonomisk röstning är Hanspeter Kriesi. Han drar slutsatsen att när den nationella ekonomin försämras ökar också det politiska missnöjet mot etablerade partier i partisystemet. Hans teori säger att väljarna tenderar att straffa den styrande regeringen genom att välja bort regeringspartiet till förmån för oppositionen när den nationella ekonomin i landet försvagas eller upplevs försvagas. Detta ses som en protest mot den sittande regeringen av ekonomiska motiv. Den ekonomiska krisen i Europa som drabbade Spanien hårt påverkade enligt Kriesis studier oppositionspartiets framgång mycket i olika partisystem. Effekten när det ekonomiska tillståndet är eller upplevs som instabil i en stat kan enligt Kriesi se annorlunda ut. Antingen kan väljare i protest rösta på det största oppositionspartiet, men det kan också driva väljare att rösta på anti-mainstreampartier som i många fall är av populistisk karaktär. De kan också bli en effekt av minskat valdeltagande, genom att missnöje kring landets ekonomi leder till att väljare inte röstar på något parti alls i de allmänna valen (Kriesi 2012).

Hanspeter Kriesi har även en känd teori som heter ”globaliseringens förlorare”, där ekonomi är en faktor i framgången för populistiska partier. I teorin målar han upp tre nya konfliktlinjer som den ökade globaliseringen har fört med sig. Den första är ekonomisk konkurrens, den andra kulturella skillnader och den tredje politisk integration. Dessa olika faktorer har skapat vinnare på globaliseringen, men även förlorare. Dessa faktorer leder enligt Kriesi till att globaliseringens förlorare känner en starkare gemenskap och identifikation till deras nation eftersom de kände sig hotade av bland annat den fria ekonomiska marknaden. Med rädsla att förlora sitt arbete eller att välfärden ska bli sämre i sitt land röstade lågutbildade arbetarklassen på populistalternativet (Kriesi 2012). Kriesis teori står inte oemotsagd utan Cas

Mudde menar att både vinnare och förlorare på globaliseringen är väljare till populistiska partier, men att skiljelinjen mellan förlorarna och vinnarna kan ha blivit mer relevant efter den ekonomiska krisen när antalet arbetslösa steg och välfärdssamhällen åtstramades (Mudde 2007).

2.6.3 Korruption som grund till protest

När det kommer till att hitta teorier kring huruvida korruption påverkar proteströstning så är den befintliga forskningen relativt begränsad. Vänsterpopulistiska partier i Europa fokuserar starkt på anti-korruption och det var också en av den huvudsakliga faktorn för Podemos framgång i valet 2015.

Dalton och Weldon har kommit fram till slutsatsen att politiska partier är den institution i samhället som anses vara mest påverkad av korruption, något som vänsterpopulistiska partier drar nytta av genom att föra ett narrativ av att starkt vara emot korruption. (Dalton, Weldon 2005). Pippa Norris som studerat proteströstning nämner social tillit som en huvudsaklig anledning till varför medborgare i ett land proteströstar, bland hans andra anledningar som är en svag ekonomi och förtroende för demokratiska institutioner. Social tillit är grundläggande för skapandet av en demokrati, menar Norris, och detta är kopplat till korruptionsgraden i ett land. Hans teori är att stabila demokratier förknippas med hög social tillit och en låg grad av korruption (Norris 2011).

Genom flera enkätundersökningar fastslår Norris att förtroendet för nationella regeringar och partier sjunker, detta i länder som toppar i demokratiindex och i graden av korruption (Norris 2011). Han har konstruerat en modell med olika faser som förklarar hur missnöje i förtroende för demokrati kan uppstå. I den första fasen uppstår strävan mot demokrati hos medborgare genom mer kunskap och ökad nivå av utbildningsgrad. I den andra fasen påverkas allmänhetens bild av de styrande prestationerna genom negativ skildring i media av regeringen och partier. Om denna bild på hur demokratin bör skötas inte förmår medborgaren med den förväntan som denne har på politiker och partier så uppstår missnöje. Missnöjet kan grundas i bristande kunskap i hur demokratin fungerar eller missnöje med hur de styrande tillgodoser medborgarna med välfärdstjänster (Norris 2011).

2.7 Hypoteser & förväntningar

Uppsatsens huvudsyfte är att försöka förklara hur de faktorer som utgjorde proteströstningen i Spanien under valet har förändrats och hur detta resultat korreleras till Podemos opinionssiffror. Jag har tre olika hypoteser att presentera med grund i vetenskapliga teorier hur detta resultat kan se ut.

Hypotes 1: *Väljarnas förtroende för politiken, den ekonomiska situationen och den utbredda korruptionen har stigit och Podemos opinionssiffror har sjunkit.*

Den första hypotesen skulle stärka Hansepete Kriesis teori om att synen på landets ekonomi bidrar till fler populistiska väljare och vice versa. Den skulle också stärka Dalton och Weldons teori).

Hypotes 2: *Väljarnas missnöje för politiken, den ekonomiska situationen och en utbredda korruptionen har stigit och således har Podemos ökat sina opinionssiffror.*

Den andra hypotesen skulle också stärka Hansepete Kriesis teori om att ett större ekonomiskt missnöje leder till fler antal populistiska väljare. Den skulle också stärka Dalton och Weldons teori om att politiskt missnöje leder till högre andel populistiska röster.

Hypotes 3: *Väljarnas förtroende för politiken, den ekonomiska situationen och den utbredda korruptionen är intakt med vad den var precis efter valet 2015 och således är stödet för Podemos lika stort idag som då/alt sjunkit eller höjts.*

Denna hypotes skulle stärka de tidigare nämnda teorierna. Men inte om opinionssiffrorna för Podemos istället har höjts eller sjunkit medan variablerna ligger kvar på samma nivå. Då hade det istället kunna tyda på en policyförändring och en ändring på den ideologiska skalan från annat parti i partisystemet för att maximera antalet väljare enligt Anthony Downs teori (Down 1957). Detta resultat skulle också stärka teorin om att det snarare handlar om ideologiska val än en protest mot etablerade partier att rösta på ett populistiskt parti likt Podemos (Van der Brug, Fennema, Tillie 2005).

3. Metod & Material

3.1 Val av metod

Jag ämnar i uppsatsen utföra en jämförande fallstudie av intensiv karaktär, då studien undersöker ett specifikt fall under perioden januari 2016 till november 2018. Jag går på djupet och söker mycket information om varje oberoende variabel noga (Teorell, Svensson 2007). Uppsatsen har en jämförande ansats då studien är avgränsad i jämförelsepunkter i perioden mellan januari 2016 och november 2018. Och uppsatsen är av teoriprovande karaktär då jag prövar såväl ekonomiska faktorer, politiska faktorer och korruptionsfaktorer teori om att ett minskat förtroende för politiken leder till ett större missnöje, och i mitt fall proteströster. Dessa metoder har jag valt eftersom syftet med uppsatsen är att undersöka och förklara huruvida de faktorer, som i denna uppsats utgör de oberoende variablerna, ändrats sedan valet 2015 och hur de har påverkat den beroende variabeln. Jag kommer att utföra en enkätanalys där de oberoende variablerna testas mellan den utvalda period för uppsatsen som är mellan januari 2016 fram till november 2018, samt att se hur dessa har påverkat den beroende variabeln som är proteströstning på det populistiska partiet Podemos. Jag har dock inte lagt mer värdering i om metoden jag använder mig av är kvalitativ eller kvantitativ, då Teorell och Svensson (Teorell, Svensson 2007) anser att distinktionen mellan kvalitativ eller kvantitativ metod ställer fler frågor än vad de klagör. I analysdelen kommer jag att använda grafiska modeller med utvecklingen på varje oberoende variabel som faktor, för att göra det enkelt att dra slutsatser och skapa utrymme för vidare diskussion.

3.2 Material & urval

Jag kommer i uppsatsen använda mig av enkätfrågor och enkätsvar från *Centro de Investigaciones Sociológicas*, CIS. Det är en spansk självständig organisation som är centrum för sociologisk forskning (CIS). Enkäter förekommer med både öppna och slutna svarsalternativ (Teorell, Svensson 2007), men i det avsedda materialet i CIS som är underlag för denna uppsats så är dock alla frågor med slutna svarsalternativ.

De enkätundersökningar jag använder mig av från CIS utförs månadsvis, förutom i augusti månad varje år och deras syfte är att mäta den allmänna opinionen i Spanien. Enkäterna involverar 2500 slumpmässigt utvalda personer med proportionell fördelning från hela Spanien med en demografisk spridning (CIS).

Enkäterna innehåller ett stycke av standardfrågor på ett frågeformulär utfört med samma metod varje månad, förutom dessa innehåller varje undersökning ett annat stycke med frågor som fokuserar på en viss politisk eller social fråga. I januari, april, juli och oktober innehåller undersökningarna en grupp frågor om politiska attityder som CIS använder för att beräkna det politiska opinionsläget i landet. (CIS).

Urvalsprocessen från CIS går igenom flera steg på vägen. Urvalet väljs ut genom sannolikhetsurval med hjälp av en kombination mellan ett stratifierat urval och ett klusterurval på de primära urvalsenheterna som är kommuner. Det går inte att göra ett slumpmässigt individurval eftersom de relevanta register och adressuppgifterna finns på kommunal nivå. Det innebär att man först sorterar urvalet efter någon känd egenskap hos de enheter de representerar, därefter gör man ett obundet slumpmässigt urval ur var och en av dessa. När dessa stratifierade urvalet är färdigt utgår man från att varje enhet tillhör olika grupper (Teorell, Svensson 2007). Dessa stratifierade urvalet samt klusterurvalet bildades via de 17 olika autonoma regioner som Spanien består av och dess storlek indelat i sju olika storlekskategorier.

Dessa invånartal och regioner är uppdelat i följande kluster:

- 2000 eller färre.
- Från 2001 till 10 000.
- Från 10 001 till 50 000.
- Från 50 001 till 100 000.
- Från 100 001 till 400 000.

- Från 400 001 till 1 000 000.

3.3 Variabler & operationalisering

Uppsatsens beroende variabel är *proteströstning*, det är uppsatsens utfallsvariabel och det som har uppstått i spansk politik genom ett stort antal röster på Podemos som har konstaterats komma från protester mot etablerade partier (Orriols, Cordero 2016). De oberoende variablerna som orsakade detta och som jag ska testa på en annan tid är: De spanska väljarnas upplevelse av *ekonomisk kris*, *den utbredda korrruptionen* och *den politiska krisen*.

För att göra de teoretiska definitionerna av mina oberoende variabler mätbara gör jag detta genom enkätfrågorna i CIS. För att operationalisera min första oberoende variabel om de spanska väljarnas upplevelse av ekonomisk kris i landet använder jag mig av denna enkätfråga i CIS undersökning för att uppnå både god validitet samt reliabilitet i min uppsats.

- *Med hänvisning till den allmänna ekonomiska situationen i Spanien, hur skulle du bedöma det: mycket bra, bra, rättvist, dåligt eller mycket dåligt?*

För att operationalisera och göra min andra variabel mätbar som berör *politisk kris* i Spanien använder jag mig av följande enkätfråga:

- *Med hänvisning till den allmänna politiska situationen i Spanien, hur skulle du bedöma det: mycket bra, bra, rättvist, dåligt eller mycket dåligt?*

För att mäta och operationalisera den tredje variabeln *korrruption* ställs en öppen fråga till deltagarna i enkätstudien om vilka tre problemområden som man anser är störst i landet.

Frågan lyder:

- *Vad är enligt din mening det största problemet som för närvarande finns i Spanien? Och den andra? Och den tredje?*

För att sedan se effekten av dessa oberoende variabler på min beroende variabel proteströstning och stöd för Podemos använder jag mig av CIS enkätfråga vad de spanska väljarna skulle rösta på om det vara val imorgon.

- *Om vi antar imorgon att allmänna val hölls, det vill säga till det spanska parlamentet, vilken part skulle du rösta för?*

Variabeltyperna är av ordinalskala, som är kategoriindelad samt indelad i rangordning men som inte tar hänsyn till avståndsbedömning (Teorell, Svensson 2007).

Dessa är indelade i olika många kategorier. Fråga nummer ett och två är indelad i svarsfrekvenserna mycket bra, bra, stabil, dålig, mycket dålig. Medan respondenterna får svara fritt på den tredje frågan om vilket problemområde de anser vara störst och därmed vara mest missnöjda med.

3.4 Kritik av metodavsnitt

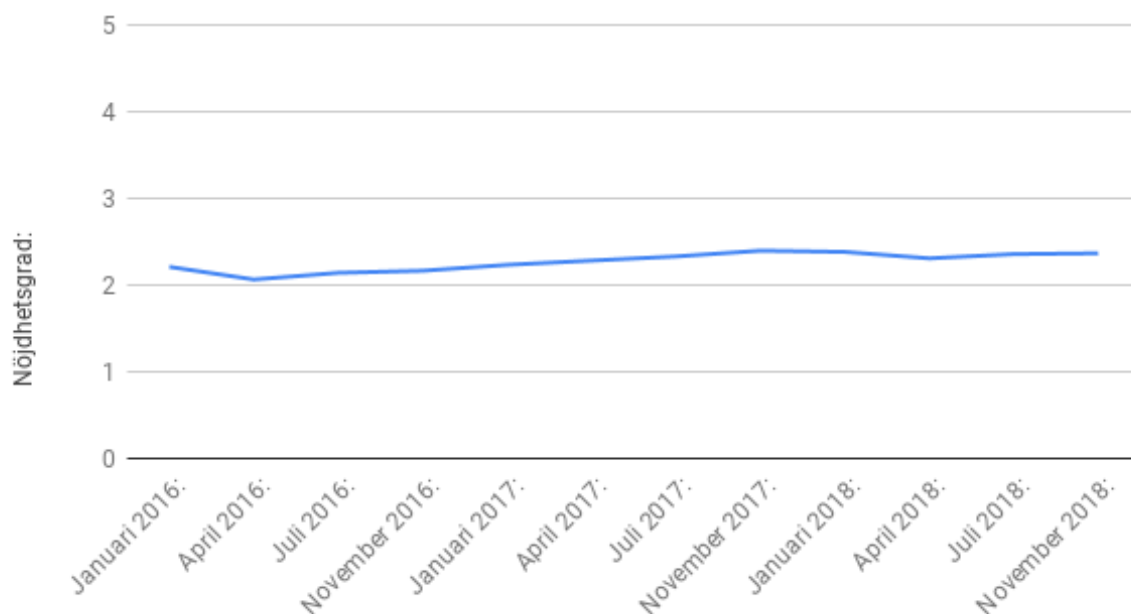
Den valda metoden och materialet ska synas kritiskt och jag anser att det är sunt att resonera om ett annat urval av material och tillvägagångsätt hade gett annat resultat. Om annan data än just CIS hade använts kan tänkas att ett annat resultat hade kommit fram. Kanske hade enkätundersökningarna fått fram mer exakta svar med fler skalsteg än de befintliga. Mina variabler hade också kunnat operationaliseras på ett helt annorlunda sätt än de enkätfrågor jag fann som bäst lämpade. Till exempel hade jag kunnat använda mig av riktiga valsiffror istället för att använda mig av de opinionssiffror jag gjorde.

4. Analys & Resultat

4.1 Variabel 1: Ekonomiskt missnöje

Enkätfråga: *Med hänvisning till den allmänna ekonomiska situationen i Spanien, hur skulle du bedöma det: mycket bra, bra, rättvist, dåligt eller mycket dåligt?* (CIS)

Nöjdhetsgrad:

Modellen är räknad från januari 2016 fram till november 2018, då det är den perioden uppsatsen avser att undersöka huruvida variablerna förändrats.

Den ekonomiska faktorn var inte den mest avgörande faktorn för Podemos framgång under valet 2015, men ekonomisk röstning inträffade och den ekonomiska krisen spelade en roll under valet därav är variabeln med här. Framst gynnades de redan etablerade partierna av den

ekonomiska röstningen under valet 2015 (Orriols, Cordero 2016). Under perioden efter valet fram tills idag har inga större förändringar skett i medborgarnas attityd och förtroende till den ekonomiska situationen i Spanien. Genomsnittet som medelvärde kring den upplevda nöjdheten med ekonomin i landet ligger på runt en tvåa i november 2018 precis som det gjorde en månad efter valet 2015.

April, 2016:

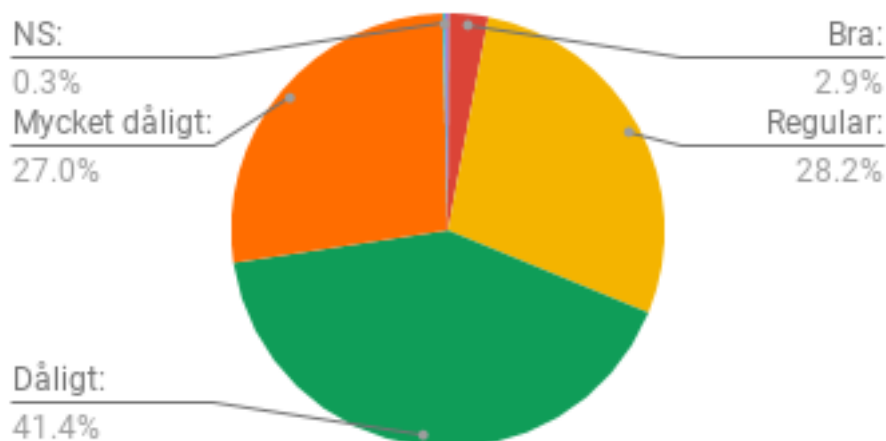

Bild över det sämsta resultat under den avgränsade perioden.

I april månad 2016 var förtroendet för den ekonomiska situationen som lägst i Spanien, enligt opinionsmätningarna. 0,1 procent av de tillfrågade i undersökningen svarade då att den ekonomiska situationen var ”mycket bra”. Under svarskategorin ”bra” svarade 2,9 procent och 28,2 procent svarade att det ekonomiska läget var stabilt. Om man sedan ser till den negativa halvan svarade 41,4 att landets ekonomi var dålig och 27,0 att situationen var mycket dålig (CIS).

November, 2017:

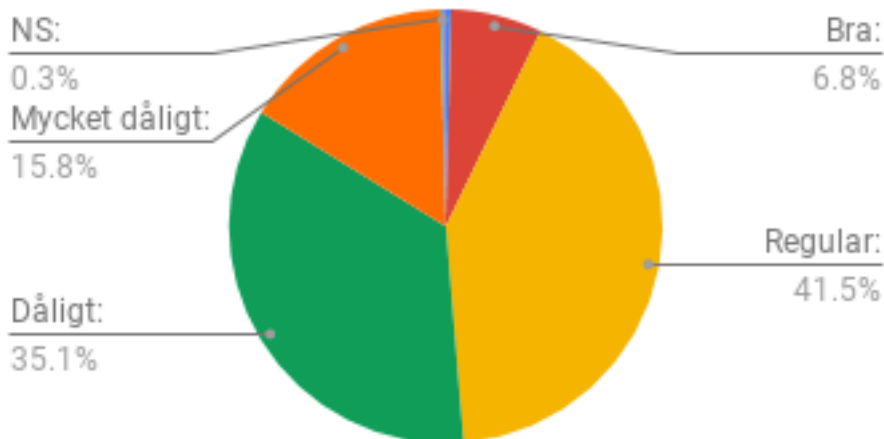

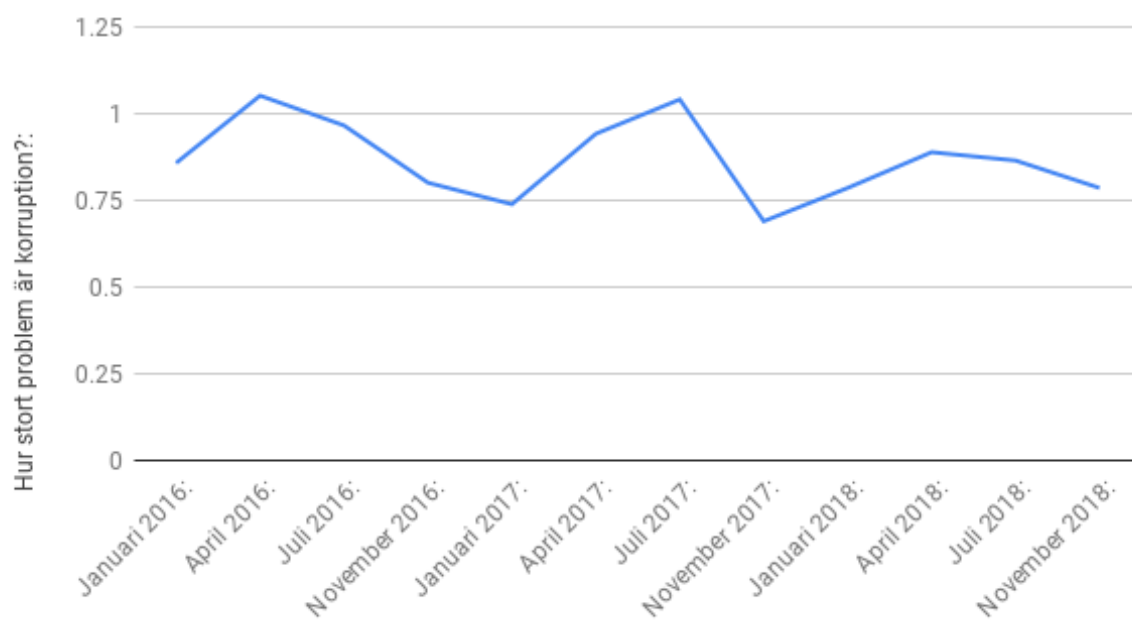
Bild över det bästa resultatet.

Bäst resultat i undersökningen om de spanska väljarnas upplevelse av det ekonomiska tillståndet i landet blev det i november 2017. Då svarade 0,4 procent att de upplevde läget som ”mycket bra”, medan 6,8 procent upplevde den som bra. Den största delen upplevde ekonomin som stabil, eller som vanligt, hela 41,5 procent svarade ”regular” på frågan. På den negativa halvan svarade 35,1 procent ”dåligt” och 15,8 procent svarade att de upplevde situationen som mycket dålig.

4.2 Variabel 2: Korrupktion

Enkätfråga: *Vad är enligt din mening det största problemet som för närvarande finns i Spanien? Och den andra? Och den tredje? (CIS)*

Hur stort problem är korruption?:

Den upplevda korruptionen i Spanien var en stor faktor för Podemos framgångar under valet 2015. Som mest ansåg 64 procent i 2014 att korruption var antingen det största, andra största eller tredje största problemet i Spanien.

Efter valet har korruption som variabel gått upp och ner, som störst missnöje fanns det i opinionsmätningarna i april 2016 och i juli 2017.

I april 2016 ansåg 17,7 procent av de i undersökningen av CIS att korruptionen var det största problemet i Spanien och de som de var mest missnöjda med, medan 22,0 procent ansåg att det var det andra största problemet och 8,1 procent att det var det tredje största problemet.

2016, April:

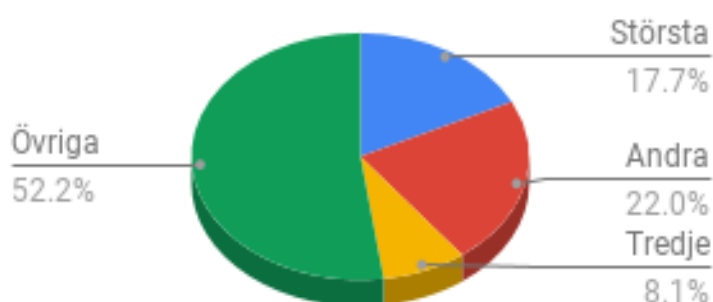

Bild: Modell över de spanska väljarnas missnöje mot korruption i april 2016.

I juli 2017 ansåg 21,1 procent att korruptionen var det största problemet medan 16,6 ansåg att det var det andra största och 7,6 det tredje största problemet i landet.

2017, Juli:

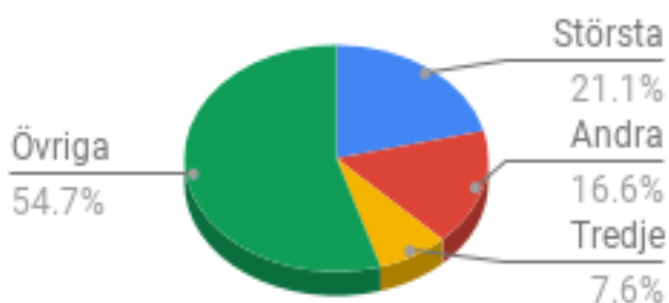
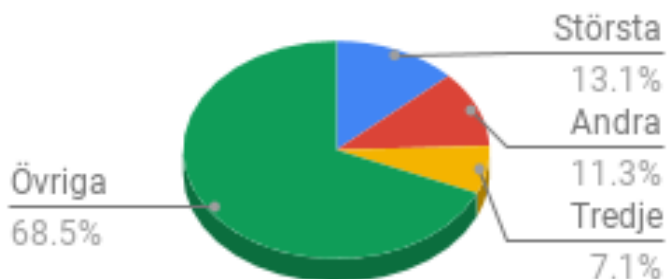

Bild: Modell över de spanska väljarnas missnöje mot korruption i juli 2017.

Den lägsta nivån av korruption som missnöjesvariabel var under den studerade perioden var i november 2017. Då svarade enbart 13,1 att korruption var det största problemet, medan 11,3 procent svarade som andra största och 7,1 att det var det tredje största problemet. 68,5 procent svarade något av de andra variablerna som största faktor till missnöje och största problem.

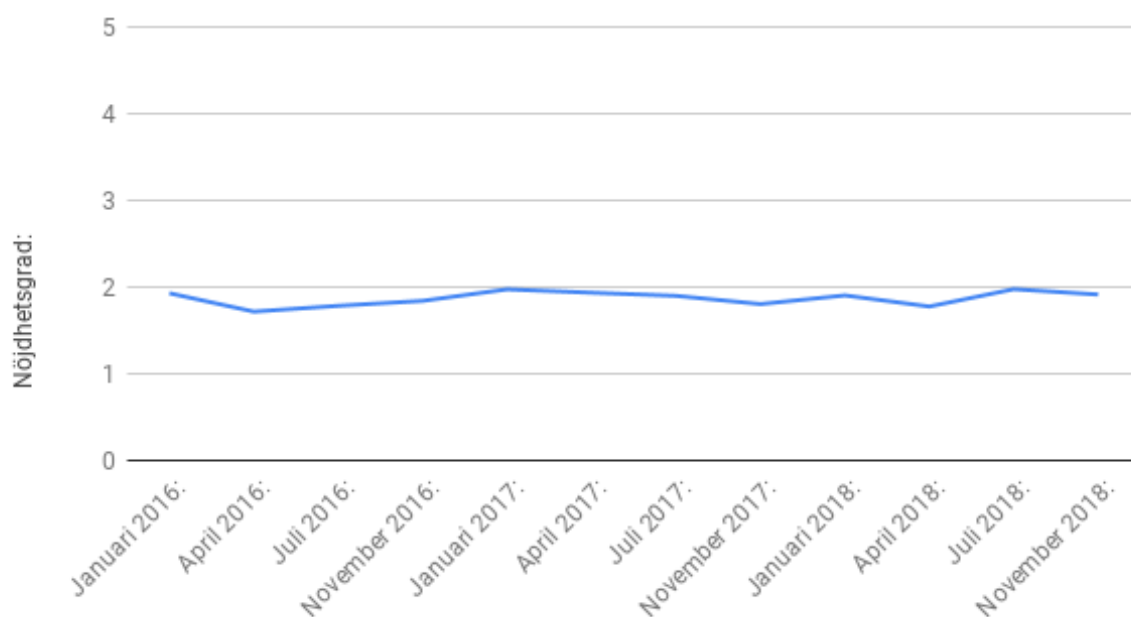
2017, November:

4.3 Variabel 3: Politiskt missnöje

Enkätfråga: *Med hänvisning till den allmänna politiska situationen i Spanien, hur skulle du bedöma det: mycket bra, bra, rättvist, dåligt eller mycket dåligt?* (CIS)

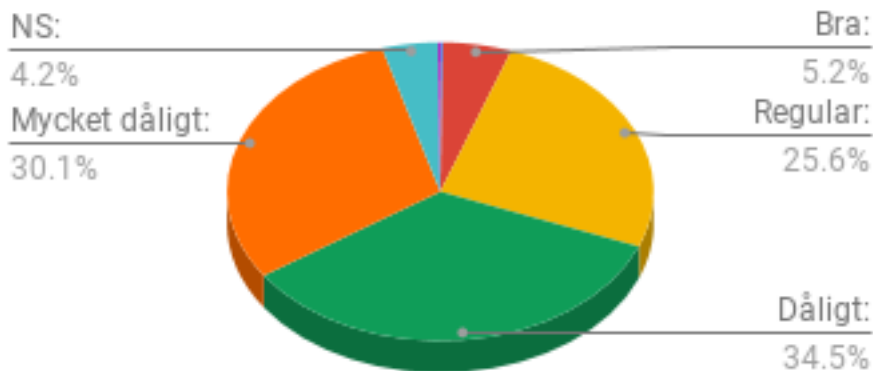
Nöjdhetsgrad Politisk Kris:

Den politiska krisen och ett stort politiskt missnöje bland Spaniens väljare var en betydande faktor i Podemos succéartade val 2015 när man samlade ihop (SIFFRA) procent av väljarnas röster (Orriols, Cordero 2016). Denna variabel har efter valåret 2015 legat på samma stabila låga nivå. I generella termer ligger medelvärdet strax under 2,0 på en 5-skalgig skala.

Det bästa och sämsta resultatet skiljde sig inte mycket från varandra. I juli 2018 uppmättes den bästa nivån av hur de spanska medborgarna bedömde den politiska situationen. Då svarade 0,2 procent svarade att de upplevde den politiska situationen som mycket bra, 5,2 procent att de upplevde situationen bra, 25,6 procent att den var stabil (regular), 34,5 procent att den var dålig och 30,1 procent att den politiska situationen i Spanien för närvarande var mycket dålig.

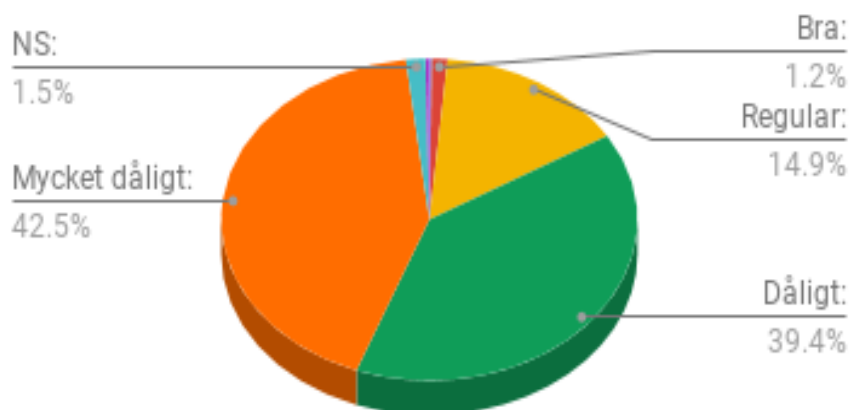
2018, Juli:

Den lägsta nivån av politisk kris noterades i april 2016 då 0,2 procent uppgav att situationen var mycket bra, där 1,2 procent av de tillfrågade angav att situationen var bra vilket skiljer juli månads resultat 5,2.

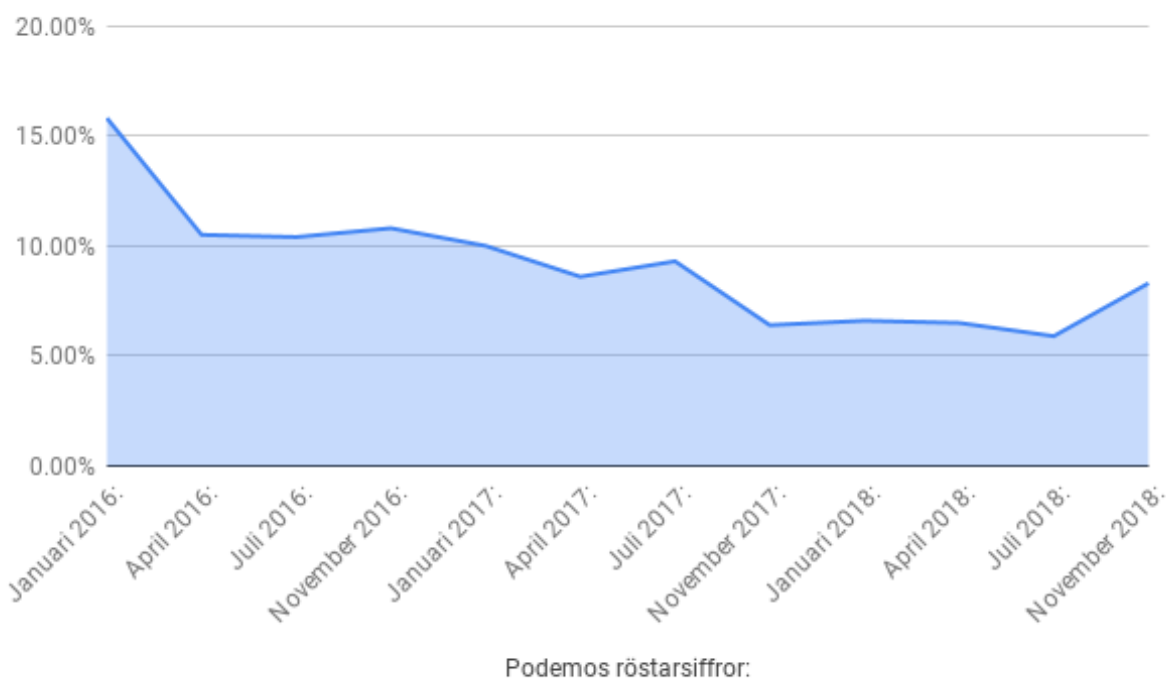
I april 2016 svarade enbart 14,9 procent att situationen var stabil i enkätundersökningen, medan 25,6 procent av de i studien svarade stabilt i juli 2018 när resultatet var som bäst. 39,4 procent svarade dåligt på frågan i april 2016, medan det resultatet var 34,5 under juli 2018. Den stora skillnaden ligger på svarsfrekvensen under kategorin ”mycket dåligt” som 30,1 procent av de tillfrågade svarade i juli 2018 medan hela 42,5 procent svarade detta i april 2016.

2016, April:

4.4 Beroende variabel: Proteströster

Enkätfråga: *Om vi antar imorgon att allmänna val hölls, det vill säga till det spanska parlamentet, vilket parti skulle du rösta för?*

Podemos fick över 20 procent i det nationella valet som hölls i december månad i 2015. Första månaden efter valet hade valsiffran sjunkit i opinionsmätningarna till 15,8 för att månaden senare endast vara nere på 10,5. På två månader hade alltså valsiffran sjunkit till det dubbla i CIS mätningar (CIS). Podemos valsiffra höll sig intakt runt 10 procent till hösten 2017 då den föll i opinionen. Som lägst var siffran så låg att endast 5,9 procent svarade att de skulle rösta på Podemos om det hölls ett spanskt val till parlamentet imorgon, detta inträffade i juli månad 2018 (CIS).

Podemos röstarsiffror:	Andel:
Januari 2016:	15.80%
April 2016:	10.50%
Juli 2016:	10.40%
November 2016:	10.80%

Januari 2017:	10.00%
April 2017:	8.60%
Juli 2017:	9.30%
November 2017:	6.40%
Januari 2018:	6.60%
April 2018:	6.50%
Juli 2018:	5.90%
November 2018:	8.30%

5. Slutsatser & Diskussion

Mitt huvudsyfte med min uppsats har varit att försöka få svar på huruvida de huvudvariablerna för proteströstning (Orriols, Cordero 2016) i det spanska valet 2015 korrelerar med Podemos väljarstöd mellan valet fram till nu. Ett delsyfte som jag haft genom uppsatsen är att se hur länge ett protestparti kan överleva.

Detta gjorde jag genom min huvudsakliga frågeformulering som lyder:

- *I vilken grad har de faktorer som utgjorde proteströsterna på Podemos i valet 2015 ändrats och hur korreleras det resultatet med Podemos opinionssiffror mellan perioden 2016-2018?*

Svaret på min frågeformulering kring min första kontrollvariabel som är det ekonomiska missnöjets koppling till Podemos stöd under den undersökta perioden är att trots att missnöjet kring ekonomin låg runt liknande nivåer från valet till i slutet av 2018 så sjönk Podemos opinionssiffror stort. Partiet gick från över 15 procent i mätningarna i januari 2016 till att ligga runt 6-8 procent i opinionsstöd, 5,9 procent i juli 2018 och 8,3 i november 2018 (CIS). Detta resultat går att tolka som så att den använda teorin som säger att ekonomiskt missnöjda medborgare leder till en högre andel stöd för ett populistiskt parti (Kriesi 2012) inte stämmer i mitt fall. Det ska sägas att detta dock gäller specifikt för Podemos som populistiskt parti i det spanska partisystemet, inte något annat populistiskt alternativ.

Kontrollvariabeln korruption som grund för politisk proteströst gick ner en aning under hela den undersökta perioden, men inte så pass mycket så det hade kunnat förklara den sjunkande spiral som Podemos opinionssiffror visar. Om skillnaderna på problemet kring korruption varit lika stadigt nedgående hade teorin om social tillit som är kopplad till korruption stämt in bra på en minskad andel väljare som proteströstar på Podemos, men dessa skillnader fanns inte under den undersökta perioden (Norris 2005). Även den tredje orsaksvariabeln som grundade Podemos framgångar under valet 2015 (Orriols, Cordero 2016) såg man inget starkt uppåtgående eller nedåtgående trend i.

Det leder oss fram till att trots att kontrollvariablerna har varit intakt mellan perioden har det konstaterade protestpartier och populistpartiet i Podemos sjunkit i opinionsmätningarna sedan valet 2015. En intressant sak är att redan en månad efter valet hade partiet sjunkit till strax över 15 procent, från valresultatet som låg på (SIFFRA), vilket får det att se ut som redan konstaterat att det var många proteströstande på valdagen 2015 (Orriols, Cordero 2016).

Den slutsatsen man kan dra av denna uppsats är att det är andra variabler som får Podemos att sjunka i opinionen än de faktorer som en gång gjorde de starka inför valet 2015. Det är inte omöjligt att teorin från Down har inträffat i Spanien, att partier röstmaximerar och flyttar sina policypositioner i det politiska landskapet där man ser att det finns ett stort antal väljare (Down 1957). I Spaniens fall skulle exempelvis det etablerade socialdemokratiska partiet PSOE som historiskt sätt möter de som efterfrågar en tydlig vänsterpolitik ha ändrat sina policypositioner.

Om jag i framtiden ska fortsätta undersöka spansk politik och proteströstning samt populism önskar jag studera de etablerade partiernas rörelse på en ideologisk skala under samma avgränsade tid som jag använde mig av i uppsatsen. Detta skulle vara intressant ur ett ideologiskt väljarperspektiv kontra proteströstning och hade gett svaren på om både PSOE och Partido Popular men även om Izquierda Unida och UPyD har behövt agera för att svara på medborgarnas efterfrågan om en förändring i politiska frågor.

Referenslista

Lluís Orriols & Guillermo Cordero (2016) The Breakdown of the Spanish Two- Party System: The Upsurge of Podemos and Ciudadanos in the 2015 General Election, *South European Society and Politics*, 21:4, 469-492, DOI: 10.1080/13608746.2016.1198454

Dalton, Russell. J., & Weldon, Steven. (2005). Public images of political parties: A necessary evil? *West European Politics*, 28(5), s. 931-951.

Van der Brug, W., Fennema, M., & Tillie, J. (2000). Anti-immigrant parties in Europe: Ideological or protest vote? *European Journal of Political Research*, 37(1), s. 77-102.

Centro de Investigaciones Sociológicas. (2016-2018). *Barometer*. Länk: http://www.cis.es/cis/opencm/EN/11_barometros/index.jsp (Senast hämtad 7 januari).

Karlsson, Lena. 2017. Ekonomisk översikt. *Utrikespolitiska institutet*. Uppdaterad/granskad 19 december 2017.

<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/spanien/oversikt/> (Hämtad: 7 januari).

Ramiro, Luis. Gomez, Raul. (2017). Radical-Left Populism during the Great Recession: Podemos and Its Competition with the Established Radical Left, *Political studies*, Vol. 65(1S) 108–126.

Mudde, Cas. (2007). *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge: *Cambridge University Press*.

Downs, Anthony. (1957). *An economic theory of democracy*. New York: *Harper & Row*.

Norris, Pippa. (2005). *Radical right: voters and parties in the electoral market*. Cambridge: *Cambridge University Press*.

Kriesi, Hanspeter. (2012). The political consequences of the financial and economic crisis in Europe: electoral punishment and popular protest. *Swiss Political Science Review*, 18(4), s. 518-522.

Van der Brug, Wouter. (2010). Structural and ideological voting in age cohorts. *West European Politics*, 33(3), s. 586-607.

Van der Brug, Wouter., Fennema, Meindert., & Tillie, Jean. (2005). Why some anti-immigrant parties fail and others succeed A two-step model of aggregate electoral support. *Comparative Political Studies*, 38(5), s. 537-573.

March, Luke. (2011). *Radical left parties in Europe*. London: *Routledge*.

Bordignon, Fabio., & Ceccarini, Luigi. (2013). Five stars and a cricket. Beppe Grillo shakes Italian Politics. *South European Society and Politics*, 18(4), s. 427-449.

Gomez, Raul., Morales, Laura., & Ramiro, Luis. (2015). Varieties of radicalism: Examining the diversity of radical left parties and voters in Western Europe. *West European Politics*, 39(2), s. 351-379.

Teorell, Jan & Svensson, Torsten, (2007). Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Martinsson, Johan. (2009). Economic Voting and Issue Ownership: An Integrative Approach. 1 uppl. Göteborg: *Göteborgs Universitet*.

Transparency International. *Korruption*. Länk: <https://www.transparency.se/korruption>
(Hämtad: 7 januari 2019)